

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

19 februari 2009

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van het Wetboek van
strafvordering wat het voorlezen van de
processen-verbaal betreft**

(ingediend door de heer Servais Verherstraeten,
mevrouw Mia De Schamphelaere en
de heer Raf Terwingen)

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

19 février 2009

PROPOSITION DE LOI

**modifiant le Code d'instruction
criminelle en ce qui concerne la lecture
des procès-verbaux**

(déposée par M. Servais Verherstraeten,
Mme Mia De Schamphelaere et
M. Raf Terwingen)

SAMENVATTING

Momenteel kan het merendeel van de bevolking lezen en heeft iedereen het recht zijn dossier in te kijken of het te laten inkijken door een advocaat.

Daarom stellen de indieners voor om de voorlezing door de griffier van de opgemaakte processen-verbaal of verslagen tijdens de zitting van de politierechtbank of correctionele rechtbank op te heffen. Dit is een bijkomend middel in de strijd tegen de gerechtelijke achterstand.

RÉSUMÉ

À l'heure actuelle, la plupart de nos concitoyens savent lire et tout le monde a le droit de consulter son dossier ou de le faire étudier par son avocat.

C'est pourquoi les auteurs proposent d'abroger les dispositions relatives à la lecture des procès-verbaux ou des rapports par le greffier au cours des audiences des tribunaux de police et des tribunaux correctionnels. Il s'agit d'un moyen supplémentaire pour lutter contre l'arriéré judiciaire.

cdH	:	centre démocrate Humaniste		
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams		
Ecolo-Groen!	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen		
FN	:	Front National		
LDD	:	Lijst Dedeker		
MR	:	Mouvement Réformateur		
N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie		
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten		
PS	:	Parti Socialiste		
sp.a	:	socialistische partij anders		
VB	:	Vlaams Belang		

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties:</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications:</i>	
DOC 52 0000/000:	Parlementair document van de 52 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 52 0000/000:	Document parlementaire de la 52 ^{ème} législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)	CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)
CRABV:	Beknopt Verslag (blauwe kaft)	CRABV:	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)	CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)
PLEN:	Plenum	PLEN:	Séance plénière
COM:	Commissievergadering	COM:	Réunion de commission
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)	MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen:</i>	<i>Commandes:</i>
Natieplein 2	Place de la Nation 2
1008 Brussel	1008 Bruxelles
Tel. : 02/ 549 81 60	Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74	Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be	www.laChambre.be
e-mail : publicaties@deKamer.be	e-mail : publications@laChambre.be

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit voorstel herneemt, in aangepast vorm, de tekst van het voorstel DOC 49 2112/001.

Het Wetboek van strafvordering, uitgevaardigd in 1808, dateert van een tijd waarin het analfabetisme hoogtij vierde. In die omstandigheden was het verantwoord in de wet te bepalen dat een strafproces voor de politierechtbank en voor de correctionele rechtbank zou beginnen met de voorlezing van de processen-verbaal opgesteld ten laste van de beklaagde.

Sinds de jaren 1800 is er evenwel veel veranderd. De leerplicht heeft van het merendeel van de burgers geletterde mensen gemaakt. Heden ten dage kan iedereen beroep doen op een advocaat. Kansarmen kunnen beroep doen op de juridische tweedelijnsbijstand, gekend onder het vroegere *pro deo* systeem. Zo krijgen ook kansarmen een advocaat toegewezen.

Een maatregel die aanvankelijk bedoeld was als bescherming van de kleine man mag door zijn anachronistisch karakter geen middel worden om gerechtelijke achterstand te creëren. Iedereen heeft immers het recht zijn dossier in te kijken of het te laten doornemen door zijn advocaat.

De voorlezing door de griffier van de opgemaakte processen-verbaal of verslagen maken geen substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven formaliteit uit¹. Bovendien is de correctionele rechtbank niet verplicht het verzoek om de processen-verbaal of verslagen te doen voorlezen door de griffier in te willigen. Hij staat de voorlezing enkel toe als hij dat nuttig acht voor de verdediging en de ontdekking van de waarheid en hij moet dergelijk verzoek afwijzen telkens hij van oordeel is dat die maatregel geen invloed kan hebben op de beoordeling van de feiten van de zaak².

Dit voorstel wil tegemoet komen aan de hedendaagse rechtspraktijk.

Servais VERHERSTRAETEN (CD&V)
Mia DE SCHAMPELAERE (CD&V)
Raf TERWINGEN (CD&V)

¹ Cass. 7 september 1959, Arr. Cass. 1960, 13.

² Cass. 14 februari 1996, Arr. Cass. 1996, 81.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition de loi reprend, en l'adaptant, le texte de la proposition DOC 49 2112/001.

Le Code d'instruction criminelle, qui a été promulgué en 1808, date d'une époque où sévissait l'analphabétisme. Il se justifiait, dans ces conditions, de prévoir dans la loi qu'une procédure pénale devant un tribunal de police et un tribunal correctionnel débiterait par la lecture des procès-verbaux dressés à charge du prévenu.

La situation s'est cependant considérablement modifiée depuis les années 1800. L'obligation scolaire a permis l'alphabétisation de la plupart de nos concitoyens. Tout le monde peut aujourd'hui recourir aux services d'un avocat. Les défavorisés peuvent faire appel à une assistance juridique de deuxième ligne, dite «*pro Deo*», selon l'ancienne dénomination, de sorte qu'un avocat est également désigné pour défendre les personnes défavorisées.

Une mesure initialement destinée à protéger les justiciables les plus vulnérables ne saurait devenir, du fait de son caractère anachronique, un moyen de ralentir le cours de la justice. Tout le monde a en effet le droit de consulter son dossier ou de le faire étudier par son avocat.

La lecture des procès-verbaux ou des rapports par le greffier ne figure pas parmi les formes substantielles ou prescrites à peine de nullité¹. De plus, le tribunal correctionnel n'est pas tenu d'accéder à la demande de faire lire les procès-verbaux ou les rapports par le greffier. Il n'accède à cette demande que lorsqu'il la juge utile pour la défense et pour la manifestation de la vérité, et il doit la rejeter chaque fois qu'il estime que cette mesure ne peut avoir aucune incidence sur l'appréciation des faits de la cause².

La présente proposition de loi vise à répondre à la pratique actuelle du droit.

¹ Cass., 7 septembre 1959, Arr. Cass. 1960, 13.

² Cass. 14 février 1996, Arr. Cass. 1996, 81.

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 153, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering, gewijzigd bij de wet van 10 juli 1967, wordt de zin «De processen-verbaal, zo die er zijn, worden door de griffier voorgelezen» opgeheven.

Art. 3

In artikel 190 van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wetten van 10 juli 1967, 4 juli 1989 en 12 februari 2003, worden in het tweede lid de woorden «de processen-verbaal of verslagen, indien er opgemaakt zijn, worden door de griffier voorgelezen» opgeheven.

6 februari 2009

Servais VERHERSTRAETEN (CD&V)
Mia DE SCHAMPHELAERE (CD&V)
Raf TERWINGEN (CD&V)

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Dans l'article 153, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle, modifié par la loi du 10 juillet 1967, la phrase «Les procès-verbaux, s'il y en a, seront lus par le greffier;» est abrogée.

Art. 3

Dans l'article 190, alinéa 2, du même Code, modifié par les lois des 10 juillet 1967, 4 juillet 1989 et 12 février 2003, les mots «les procès-verbaux ou rapports, s'il en a été dressé, seront lus par le greffier;» sont abrogés.

6 février 2009

BIJLAGE

ANNEXE

BASISTEKST**Wetboek van strafvordering****Wet van 10 juli 1967****Art. 153**

De behandeling van iedere zaak is openbaar, op straffe van nietigheid.

Zij geschiedt in de volgende orde:

De processen-verbaal, zo die er zijn, worden door de griffier voorgelezen;

De getuigen, indien het openbaar ministerie of de burgerlijke partij er heeft opgeroepen, worden gehoord zo daartoe grond bestaat; de burgerlijke partij neemt haar conclusie;

[...]

Art. 190

De behandeling geschiedt in het openbaar, op straffe van nietigheid. Wanneer de vervolgingen zijn gegrond op de artikelen 372 tot 378 van het Strafwetboek, kan het vonnisgerecht bevelen dat de zaak met gesloten deuren wordt behandeld, indien een van de partijen of het slachtoffer het vraagt, namelijk met het oog op de bescherming van zijn persoonlijke levenssfeer.

De procureur des Konings, de burgerlijke partij of haar raadsman, zetten de zaak uiteen; de processen-verbaal of verslagen, indien er opgemaakt zijn, worden door de griffier voorgelezen, de getuigen voor en tegen worden gehoord, indien daartoe grond bestaat, en de wrakingen worden voorgedragen en er wordt over beslist; de stukken die tot overtuiging of tot ontlasting kunnen dienen, worden aan de getuigen en aan de partijen vertoond; de beklaagde wordt ondervraagd; de beklaagde en de burgerrechtelijk aansprakelijke personen of hun advocaat dragen hun verdediging voor; de procureur des Konings vat de zaak samen en neemt zijn conclusie; de beklaagde en de voor het misdrijf burgerrechtelijk aansprakelijke personen of hun advocaat kunnen antwoorden.

Het vonnis wordt onmiddellijk of ten laatste op de terechtzitting volgende op die waarop de debatten gesloten zijn verklaard uitgesproken.

BASISTEKST AANGEPAST AAN HET VOORSTEL**Wetboek van strafvordering****Wet van 10 juli 1967****Art. 153**

De behandeling van iedere zaak is openbaar, op straffe van nietigheid.

Zij geschiedt in de volgende orde:

[opgeheven]¹

De getuigen, indien het openbaar ministerie of de burgerlijke partij er heeft opgeroepen, worden gehoord zo daartoe grond bestaat; de burgerlijke partij neemt haar conclusie;

[...]

Art. 190

De behandeling geschiedt in het openbaar, op straffe van nietigheid. Wanneer de vervolgingen zijn gegrond op de artikelen 372 tot 378 van het Strafwetboek, kan het vonnisgerecht bevelen dat de zaak met gesloten deuren wordt behandeld, indien een van de partijen of het slachtoffer het vraagt, namelijk met het oog op de bescherming van zijn persoonlijke levenssfeer.

De procureur des Konings, de burgerlijke partij of haar raadsman, zetten de zaak uiteen; **[opgeheven]**² de getuigen voor en tegen worden gehoord, indien daartoe grond bestaat, en de wrakingen worden voorgedragen en er wordt over beslist; de stukken die tot overtuiging of tot ontlasting kunnen dienen, worden aan de getuigen en aan de partijen vertoond; de beklaagde wordt ondervraagd; de beklaagde en de burgerrechtelijk aansprakelijke personen of hun advocaat dragen hun verdediging voor; de procureur des Konings vat de zaak samen en neemt zijn conclusie; de beklaagde en de voor het misdrijf burgerrechtelijk aansprakelijke personen of hun advocaat kunnen antwoorden.

Het vonnis wordt onmiddellijk of ten laatste op de terechtzitting volgende op die waarop de debatten gesloten zijn verklaard uitgesproken.

¹ Art. 2: opheffing.

² Art. 3: opheffing.

TEXTE DE BASE

Code d'instruction criminelle

Loi du 10 juillet 1967

Art. 153

L'instruction de chaque affaire sera publique, à peine de nullité.

Elle se fera dans l'ordre suivant:

Les procès-verbaux, s'il y en a, seront lus par le greffier;

Les témoins, s'il en a été appelé par le ministère public ou la partie civile, seront entendus s'il y a lieu; la partie civile prendra ses conclusions;

[...]

Art. 190

L'instruction sera publique, à peine de nullité. Lorsque les poursuites sont fondées sur les articles 372 à 378 du Code pénal, la juridiction de jugement peut ordonner le huis clos à la demande de l'une des parties ou de la victime, notamment en vue de la protection de leur vie privée.

Le procureur du Roi, la partie civile ou son défenseur, exposeront l'affaire; les procès-verbaux ou rapports, s'il en a été dressé, seront lus par le greffier; les témoins pour et contre seront entendus, s'il y a lieu, et les reproches proposés et jugés; les pièces pouvant servir à conviction ou à décharge seront représentées aux témoins et aux parties; le prévenu sera interrogé; le prévenu et les personnes civilement responsables ou leur avocat proposeront leur défense; le procureur du Roi résumera l'affaire et donnera ses conclusions; le prévenu et les personnes civilement responsables ou leur avocat du délit pourront répliquer.

Le jugement sera prononcé de suite ou, au plus tard, à l'audience qui suivra celle où les débats ont été clos.

TEXTE DE BASE ADAPTÉ À LA PROPOSITION

Code d'instruction criminelle

Loi du 10 juillet 1967

Art. 153

L'instruction de chaque affaire sera publique, à peine de nullité.

Elle se fera dans l'ordre suivant:

[abrogé]¹

Les témoins, s'il en a été appelé par le ministère public ou la partie civile, seront entendus s'il y a lieu; la partie civile prendra ses conclusions;

[...]

Art. 190

L'instruction sera publique, à peine de nullité. Lorsque les poursuites sont fondées sur les articles 372 à 378 du Code pénal, la juridiction de jugement peut ordonner le huis clos à la demande de l'une des parties ou de la victime, notamment en vue de la protection de leur vie privée.

Le procureur du Roi, la partie civile ou son défenseur, exposeront l'affaire; **[abrogé]²** les témoins pour et contre seront entendus, s'il y a lieu, et les reproches proposés et jugés; les pièces pouvant servir à conviction ou à décharge seront représentées aux témoins et aux parties; le prévenu sera interrogé; le prévenu et les personnes civilement responsables ou leur avocat proposeront leur défense; le procureur du Roi résumera l'affaire et donnera ses conclusions; le prévenu et les personnes civilement responsables ou leur avocat du délit pourront répliquer.

Le jugement sera prononcé de suite ou, au plus tard, à l'audience qui suivra celle où les débats ont été clos.

¹ Art. 2: abrogation.

² Art. 3: abrogation.